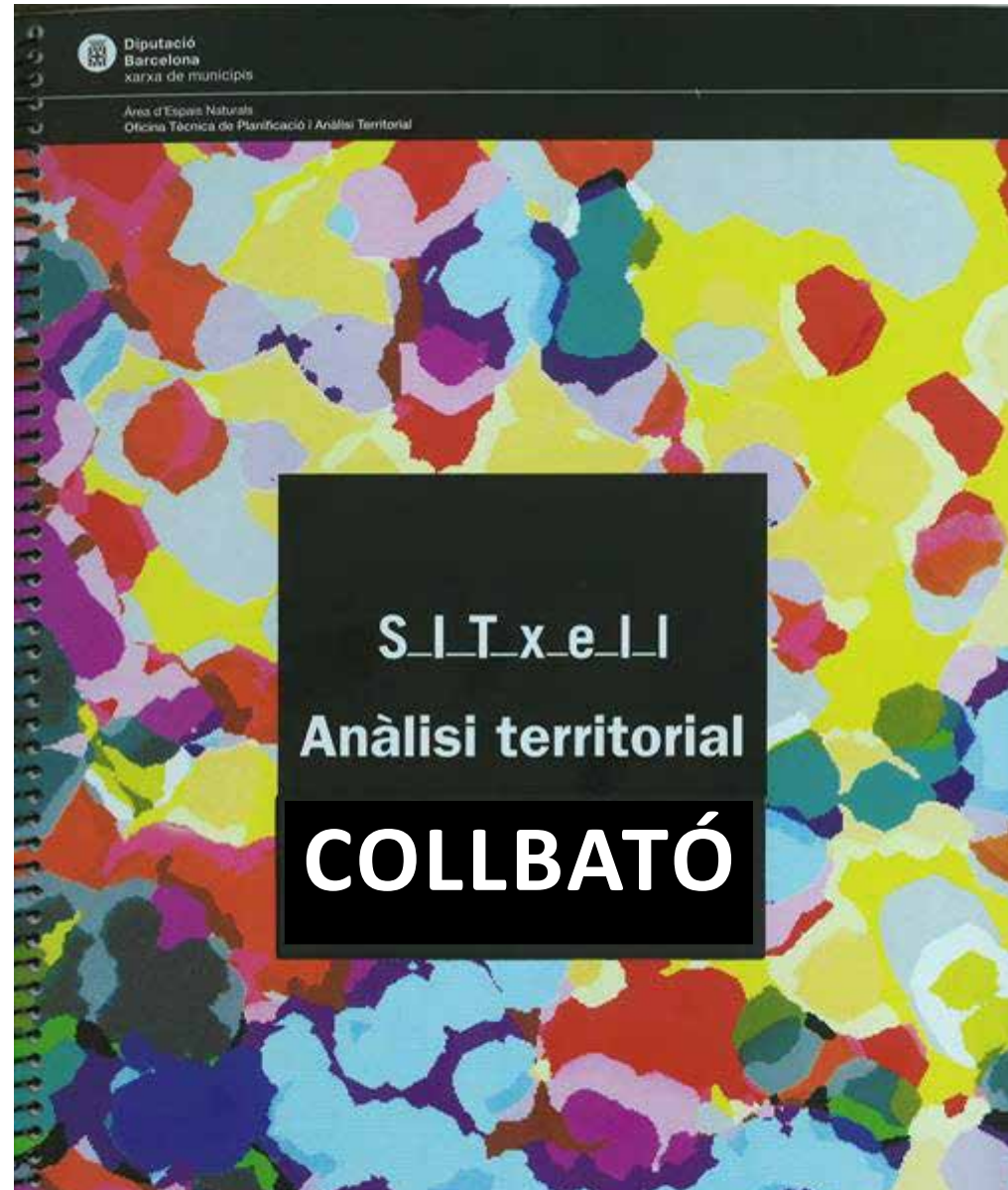

DIAGNOSI DELS ESPAIS LLIURES - MUNICIPI DE COLLBATÓ

ÍNDEX

SERVEIS ECOSISTÈMICS	4
INTRODUCCIÓ	4
SERVEIS ECOSISTÈMICS	6
SERVEIS DE SUPORT	6
SERVEIS D'APROVISIONAMENT	9
SERVEIS DE REGULACIÓ	10
SERVEIS CULTURALS	13
LA INFRAESTRUCTURA VERDA	17
PARC NATURAL DE LA MUNTANYA DE MONTSERRAT	17
ZONA D'ELEVAT VALOR ECOLÒGIC	18
ZONA DE CONSERVACIÓ AGROFORESTAL	19
ZONA DE RECUPERACIÓ AGRÍCOLA	20
ZONA CRÍTICA PER A LA CONNECTIVITAT ECOLÒGICA	21
ZONA DE TRANSICIÓ D'ÚS PÚBLIC INTENS	22
ZONA DE REGULACIÓ DE LA CONTAMINACIÓ ACÚSTICA I ATMOSFÈRICA	23
ALTRES RECOMANACIONS COMPLEMENTÀRIES	24
CARTOGRAFIA TEMÀTICA	26

ANÀLISI TERRITORIAL: SERVEIS ECOSISTÈMICS

Els serveis ecosistèmics són les contribucions directes o indirectes dels ecosistemes pel benestar humà (segons la definició del INFORME TEEB 2010*). La conservació de la natura al llarg de molts anys s'ha centrat en la protecció individual de determinades espècies i espais, com ara els parcs naturals i altres categories d'àrees protegides. Des de fa uns anys, la Unió Europea està impulsant, sota el concepte dels serveis ecosistèmics, un forma de pensar més global, anant més enllà de la conservació dels espais naturals protegits, més enllà dels paisatges extraordinaris, de les espècies animals, de les plantes i dels hàbitats.

Serveis de suport

Es corresponen amb les anomenades funcions ecosistèmiques, és a dir, els processos bàsics dels sistemes naturals (hàbitat per a les espècies, manteniment de la biodiversitat, cicles de nutrients, etc.) que permeten que es prestin la resta de serveis.

Hàbitats rellevants

Espai protegit de Montserrat

Espai fluvial del riu Llobregat

Connectivitat ecològica

La presència de l'àliga perdiguera

Imatge que visualitza els dos hàbitats principals, el de ribera i el de l'àmbit de la muntanya de Montserrat

*L'economia dels ecosistemes i la biodiversitat (en les sigles angles TEEB). disponible al web: <http://www.teebweb.org/>

Serveis de regulació

Els serveis de regulació estan molt vinculats als cicles hidrològics i biogeoquímics. Així, la vegetació dels vessants alts i mitjos de la serralada protegeixen el sòl contra l'erosió, evitant la pèrdua de nutrients, contribuint a laminar l'aigua de pluja i disminuint el risc de riudes a les valls baixes. Per la seva banda, la xarxa de torrents constitueix un drenatge natural que facilita, a més, la connectivitat biològica. Cal considerar també les àrees boscoses com a magatzems de carboni i filtres naturals de contaminants atmosfèrics.

Captura i emmagatzematge de CO₂

Protecció contra l'erosió del sòl, escolament superficial i inundabilitat

Pol·linització

Protecció contra el risc d'incendi

El fet que el municipi l'atravessi una important via de comunicació terrestre fa més necessari emprendre la revegetació del seus voltants.

Serveis d'aprovisionament

Els serveis d'aprovisionament són serveis ecosistèmics relacionats amb els productes materials i energètics procedents dels ecosistemes i d'interès per als éssers humans. Aquests aprovisionaments el proporcionen principalment els productes dels boscos i les collites dels conreus.

D'aliments

A partir del mapa de cobertes del sòl de 1956 s'aprecia clarament que la coberta més predominant del municipi fa mig segle era l'agrícola, ocupant el 30% del terme. Actualment, el mapa de cobertes del sòl de 2009 indica que la superfície agrícola al municipi és només del 9,6%.

L'oli d'oliva de la varietat Vera

La proposta del Parc Rural de Montserrat

De biomassa forestal

El 1994, quan el foc forestal va cremar més del 40% del terme al mateix sector nord-oriental.

El manteniment de conreus llenyosos té grans beneficis a diferents nivells: ecològic, econòmic, paisatgístic i cultural.

Serveis culturals

Paisatge

La unitat de Montserrat a Collbató comprèn la zona de Parc Natural, l'espai fluvial del Llobregat i la serra de Gatells. Els trets distintius d'aquesta són el seu relleu abrupte i singularitat geològica reconeguda a nivell internacional, el contrast entre la roca nua i la vegetació, la presència del monestir de Montserrat, amb una forta càrrega simbòlica, l'elevada freqüentació entre d'altres.

Oportunitats recreatives

El Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i l'ús públic

Paisatge agrícola del Pla de can Martí Joan i la Vinya Vella. Un paisatge agrícola amb brots d'urbanització difusa.

Dues mostres del paisatge de Collbató. A dalt una vista del municipi des del turó de can Dolcet. A baix, el tram del riu Llobregat que fa de límit municipal.

LA INFRAESTRUCTURA VERDA

Es defineix la infraestructura verda com el conjunt de peces del territori planificades i gestionades amb la finalitat d'incrementar i optimitzar els serveis ecosistèmics que presta a les persones. En aquest sentit, es pot expressar en forma de zonificació sobre el territori, en la qual per a cada zona es planteja un paper determinat per a la prestació de serveis ecosistèmics, en base tant als serveis existents en l'actualitat –identificats i avaluats en l'apartat anterior–, com a la seva potencialitat per incrementar els serveis existents o prestar-ne de nou, d'acord amb les recomanacions i propostes que es formulen.

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat

ràcticament tota la meitat nord del municipi està inclosa dins del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i bona part és al mateix temps Reserva Natural Parcial. En tot aquest sector conflueixen també figures de protecció del patrimoni geològic i de protecció especial pel planejament territorial.

Recomanacions

Desenvolupar plenament totes les competències municipals relacionades amb el planejament urbanístic i la seva posterior gestió en la franja entre la carretera C-55 i el riu Llobregat.

Afavorir la gestió forestal a la serra de Gatells, especialment a les zones boscoses en regeneració per la seva importància per a la biodiversitat i especialment dins l'àrea de campeig i cacera de l'àliga perdiguera.

Protegir i restaurar el ric i divers patrimoni cultural de la serra de Gatells, relacionats amb l'aigua, l'agricultura i l'obtenció de la calç, i que són un dels elements centrals de l'itinerari "la ruta de l'aigua i la pedra".

Desplegar adequadament la iniciativa dels itineraris locals en el sector de la serra de Gatells, per tal de donar a conèixer i sensibilitzar a la població sobre el ric patrimoni natural i cultural, assegurant, al mateix temps, que no tinguin un impacte negatiu sobre la seva conservació.

DIAGNOSI DELS ESPAIS LLIURES - MUNICIPI DE COLLBATÓ

Zona de conservació agroforestal

Els espais lliures situats per sota l'autopista A-2 i les zones urbanes del sector de can Dalma-ses. Es correspon amb un mosaic agrícola i forestal format per conreus herbacis, llenyosos de secà (oliveres i ametllers), vinyes, matollars i boscos, seguint l'orografia del terreny, lleugerament ondulat d'oest a est. És ara mateix la zona més dinàmica del municipi des del punt de vista agrari tot i que hi apareixen també usos i activitats que poden tenir una incidència negativa.

Cal impulsar la recuperació dels oliverars abandonats com un valor afegit i identitari per al municipi.

Recomanacions

Estimular la gestió multifuncional dels boscos, que es podria dur a terme en el marc dels plans marc de les associacions de propietaris forestals.

Fomentar el manteniment i la millora de l'agricultura, incorporant sempre que sigui possible els principis de l'agricultura integrada, o ecològica, i els productes de proximitat

Garantir, mitjançant la disciplina urbanística i el manteniment d'aquest mosaic agroforestal

Preservar i millorar, a través de l'ordenació i gestió integral, la protecció dels marges i el control de les inundacions al voltant de tota la riera de Can Dalma-ses.

Cal incidir tant en la planificació adequada de les zones inundables.

Establir, una ruta que doni a conèixer el patrimoni natural i cultural d'aquest sector sud del municipi.

DIAGNOSI DELS ESPAIS LLIURES - MUNICIPI DE COLLBATÓ

Zona de recuperació agrícola

Es correspon amb el conjunt d'espais al nord de l'autopista, entre la zona urbanitzada i la zona forestal protegida de la serra de Gatells i del Parc Natural. Aquesta zona, així com la de la serra de Gatells, està inclosa en la Zona perifèrica de protecció del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat.

Cal afavorir la gestió forestal de la serra de Gatells i preservar els boscos antics en aquest sector, així com mantenir els hàbitats oberts.

Recomanacions

Fomentar la gestió forestal, principalment en el context de la prevenció dels incendis forestals.

Estimular la recuperació, ja iniciada, dels oliverars abandonats –i ametllerars com estratègia de prevenció d'incendis.

En el cas concret del conreu d'oliveres, recolzar, com ja s'està fent, totes les iniciatives relatives a la producció de l'oli.

Aprofitar les oportunitats que es puguin posar en marxa en el marc del projecte global dels espais dels entorns de Montserrat pel que fa al desenvolupament d'activitats agrícoles, ramaderes i forestals per dinamitzar el territori i potenciar els seus valors naturals i socioculturals.

El pla de Can Dolcet mostra encara les restes d'una activitat abandonada que impedeix la puixant recuperació de l'ús agrícola a la zona.

DIAGNOSI DELS ESPAIS LLIURES - MUNICIPI DE COLLBATÓ

Zona crítica per a la connectivitat ecològica

Correspon a l'extrem est de la zona central del municipi i a tota la franja de la riba dreta del Llobregat. En el primer cas, correspon a la zona de major continuïtat de les muntanyes Montserrat cap al sud, tot i la barrera de l'autopista; en el segon, és un sector clau de la connectivitat de Montserrat cap a l'est, fins a Sant Salvador de les Espases i la serra de l'Obac.

Recomanacions

Evitar, amb els instruments disponibles del planejament i la gestió municipal, la implantació d'usos i/o activitats que facin incrementar de forma notable la fragmentació en aquestes àrees: continus ocupats, barreres lineals, etc.

Fomentar la restauració de la connectivitat allà on sigui possible, mitjançant la restauració dels hàbitats i l'estímul dels processos de renaturalització.

Incidir, des de les competències locals, en les administracions i empreses responsables de les infraestructures de transport per tal de millorar la permeabilitat de la carretera C-55 i de l'autopista A-2 en aquests sectors i incrementar així la connectivitat ecològica.

Zona de transició d'ús públic intens

Abasta pràcticament tota la vora urbana i s'estén cap a àmbits de molta freqüentació, com, el castell de Collbató, o l'ermita de la Salut i els seus entorns.

Evitar la proliferació d'usos i activitats poc compatibles amb el sòl no urbanitzable i que tenen un notable impacte negatiu.

Completar i millorar la xarxa d'itineraris que ja s'ha posat en marxa (camí de l'oli, camí de l'aigua i la pedra seca, corriol de la cova Gran, camins d'accés a Montserrat).

Definir, d'entre els itineraris establerts, quins són itineraris saludables. Es caracteritzen per tenir un ferm segur, poc desnivell, ombra a l'estiu i punts d'aigua.

Preservar i restaurar el patrimoni arquitectònic (vinculat a l'oli, a la pedra, a l'aigua) per tal d'incrementar el sentit de pertinença al municipi.

Àrea d'esplai de La Salut, un indret clau en l'accés a les coves del Salnitre i també com a punt de sortida d'itineraris cap al parc natural de Montserrat.

DIAGNOSI DELS ESPAIS LLIURES - MUNICIPI DE COLLBATÓ

Zona de regulació de la contaminació acústica i atmosfèrica

Correspon a la franja a banda i banda de l'autopista en tot el sector proper a les zones urbanes. En aquesta zona de transició, l'impacte de la contaminació acústica i atmosfèrica sobre la població és molt notable i la vegetació pot contribuir a reduir-lo.

Tram de l'autovia A2 al pas per Collbató. El desnivell que s'aprecia en aquest tram va associat a una contaminació atmosfèrica i acústica més destacada.

Recomanacions

Preservar i potenciar la vegetació alta i densa en aquells espais no urbanitzats a banda i banda de l'autopista i restaurar la vegetació en aquells indrets on sigui viable.

Prioritzar la implantació d'arbrat viari dens en aquells sectors urbans directament adjacents a l'autopista.

Complementar els efectes de la vegetació amb altres estructures (pantalles) en aquells punts on no sigui factible l'establiment d'una franja vegetal.

Recomanacions finals

En els apartats anteriors de la memòria s'han apuntat les grans línies d'actuació que es proposen per tal de garantir la millor funcionalitat dels espais no urbanitzables, d'acord amb el concepte de serveis ecosistèmics.

Així mateix, en la memòria de la "Diagnosi dels Espais Lliures del municipi de Collbató", elaborada per aquesta mateixa oficina l'any 2012 es van dividir en tres grans àmbits territorials: la serra de Gatells, els Plans i el Sector de Can Guineu.

També es van fer propostes respecte al Pla Especial de la Vinya Nova, al vessant meridional de Montserrat, i respecte a la frontera entre l'espai urbà i els sòls lliures.

Recomanem al consistori actual la relectura d'aquell document i la seva valoració en el marc de les estratègies i prioritats existents en el municipi.

ALTRES RECOMANACIONS DE CONSERVACIÓ

La Fumada, circuit recreatiu per a bicicletes de muntanya i motos

La casa davant de la canal de l'Esllavissada i ribera del riu Llobregat

Imatges de la zona de la Fumada en la qual s'hi ha obert un circuit de motocròs, alhora que s'hi acumulen algunes parcel·les residuals. Tanmateix, hi resten espais oberts i forestals de gran interès.

Parcel·lació de can Martí Joan

Construcció en sòl no urbanitzable i inundable davant de la canal de l'Esllavissada que, alhora, ha comportat pèrdua de bosc de ribera.

Ortofoto de la zona de can Martí Joan on s'aprecien habitatges d'ús clarament residencial amb piscina inclosa.

Parcel·lació a la zona de can Martí Joan. Aquestes edificacions no s'ajusten al que preveu l'ordenament municipal vigent.